

ვლადიმერ პაპავა

თანამედროვე ქართული ეკონომიკური ტერმინოლოგია: ახალი პრობლემები და ძველი შეცდომები

თანამედროვე ქართული ეკონომიკური ტერმინოლოგიის ფორმირება სათავეს მე-20 საუკუნის 20-30-იან წლებში იღებს, როდესაც ქართულად ითარგმნა და გამოიცა კარლ მარქსის ცნობილი ნაშრომის, „კაპიტალის“ პირველი ტომი. 1947 წელს კი პირველად გამოიცა რუსულ-ქართული და ქართულ-რუსული ეკონომიკური ტერმინოლოგია აკად. პ. გუგუშვილისა და პ. კუჭაიძის ავტორობით. ამ პერიოდში ქართული ეკონომიკური ტერმინოლოგიის ფორმირება ხდებოდა გერმანულენოვანი და რუსულენოვანი ეკონომიკური ტერმინების საფუძველზე.

საბაზრო ეკონომიკაზე გადასვლის პროცესმა ქართული ეკონომიკური ტერმინოლოგიის გაფართოების ობიექტური პირობები შექმნა. ეს პერიოდი შეიძლება დავყოთ ორ ეტაპად: მე-20 საუკუნის 90-იანი წლები, როცა ახალი ქართული ეკონომიკური ტერმინები ყალიბდებოდა ძირითადად მაინც რუსული ენის ზეგავლენით (მაგალითად, ინგლისური „Gross Domestic Product“ ქართულად დამკვიდრდა არა როგორც **მთლიანი სამამულო პროდუქტი**, არამედ რუსული „Валовый внутренний продукт“-ის ზეგავლენით როგორც **მთლიანი შიდა პროდუქტი**; საყურადღებოა, რომ მოცემულ ტერმინში „შიდას“ ნაცვლად უმჯობესია გამოვიყენოთ სიტყვა „შიგა“); 2000-ანი წლები, როცა ქართული ეკონომიკური ტერმინების ფორმირება ხდება უშუალოდ ინგლისური ენის ზეგავლენით, არც თუ იშვიათად, ქართული ტერმინების უხეში „გამოდევნის“ გზით (მაგალითად, ტერმინი **მართვა** პრაქტიკულად განდევნა ტერმინმა – **მენეჯმენტი**).

ახალი ეკონომიკური ტერმინები ხშირად გამოიყენება მცდარად. კერძოდ, ტერმინი „მენეჯერი“ გამოიყენება არა მარტო იმ პირის აღსანიშნავად, ვინც კომპანიას მართავს, არამედ, მაგალითად, მინისტრის მისამართითაც. ინგლისურში გამოიყენება ორი ტერმინი – „Manager“ და „Governor“. პირველი არის ის პირი, ვინც ფირმას მართავს, ხოლო მეორე – ვინც სახელმწიფო უწყებას. იმის გათვალისწინებით, რომ თანამედროვე ქართულში ტერმინი **მენეჯერი** დამკვიდრებულიად შეიძლება ჩაითვალოს, სახელმწიფო უწყების ხელმძღვანე-

ლად უმჯობესია ტერმინი **მმართველი** გამოვიყენოთ, რომელიც ინგლისური „Governor“-ის ქართული შესატყვისი ტერმინი იქნება.

4. ახალი ტერმინების ფორმირების პარალელურად გრძელდება ძველი შეცდომები, როცა ქართული ენის მარავალფეროვნება არ გამოიყენება. მაგალითად, ტერმინი **გადასახადი** გადმოიყენება **გადასახდელის** მნიშვნელობითაც, მაშინ როცა ინგლისურში მკაფიოდ არის გამიჯნული ტერმინები „Tax“ და „Payment“, ხოლო რუსულში „Налог“ და „Платёж“; ქართულში ტერმინი **ეფექტური** გამოიყენება **ეფექტიანის** ნაცვლადაც, მაშინ როცა რუსულში გამოიყენება ორი ტერმინი „Эффективный“ და „Эффективный“. ხდება მცდარი ტერმინებით სწორი ტერმინების ჩანაცვლება (მაგალითად, ტერმინ **მოხილურობის** ნაცვლად გამოიყენება აშკარად გაუგებარი **მოხილობა**).

ხშირია შეცდომები სტატისტიკური ინფორმაციის მიწოდებისას. კერძოდ, ტერმინ **რიცხვის** ნაცვლად გამოიყენება - **ციფრი**, ხოლო ტერმინი **პროცენტი** ტერმინ **პროცენტული პუნქტის** ნაცვლადაც გამოიყენება (მაგალითად, ფრაზა „10 პროცენტი 7 პროცენტზე 3 პროცენტით მეტია“ მცდარია, უნდა იყოს: „10 პროცენტი 7 პროცენტზე 3 პროცენტული პუნქტით მეტია“).

ეკონომიკურ (და არა მარტო ეკონომიკურ) ტერმინებს შეცდომით იყენებენ როგორც პოლიტიკოსები და ჟურნალისტები, ასევე, სამწუხაროდ, თავად ეკონომისტებიც.

თანამედროვე ქართული ტერმინების შექმნისა და დამკვიდრების მიზნით მიზანშეწონილია არნოლდ ჩიქობავას სახელობის ენათმეცნიერების ინსტიტუტის როლის გაძლიერება, რისთვისაც აუცილებელია სპეციალური სამთავრობო გადაწყვეტილების მიღება, რომლის საფუძველზეც ინსტიტუტს, შესაბამისი დარგის სპეციალისტებთან ერთად, ექნება ტერმინშემოქმედების ექსკლუზიური უფლება.

ენათმეცნიერების ინსტიტუტის ბაზაზე უნდა შეიქმნას დარგობრივი ტერმინოლოგიური კომისიები, რომლებიც შესაბამისი დარგის ექსპერტებთან ერთად ამ დარგის ტერმინოლოგიის საკითხებზე იმუშავენ. ამ კომისიების სათანადო რეკომენდაციები კი ენათმეცნიერების ინსტიტუტის სამეცნიერო საბჭოს უნდა წარედგინოს.

Vladimer Papava

**Modern Georgian Economic Terminology:
New Problems and Old Mistakes**

Summary

The formation of the modern Georgian economic terminology originates from the 20-30s of the 20th century, when the first volume of Karl Marx's famous work – "Capital" was translated into Georgian and published. In 1947, Russian - Georgian and Georgian - Russian economic terminology was published for the first time authored by Acad. P. Gugushvili and P. Kuchaidze. During this period, the formation of Georgian economic terminology went on the basis of the Russian and German economic terms.

The process of transition to a market economy created objective conditions of expanding Georgian economic terminology. This period can be divided into two stages: the 20s of the 20th century, when new Georgian economic terms were forming still under the influence of the Russian language and the 2000s, when new Georgian economic terms were forming under the influence of English with frequent displacement of Georgian ones.

New economic terms are often misused. Their formation is paralleled by the old mistakes as Georgian language diversity is not used. There are frequent mistakes in reporting statistical information. Economic (and not only economic) terms are misused even by politicians and journalists, as well as, sadly, by economists.

In order to create and establish modern Georgian terms it is advisable to strengthen the role of Arnold Chikobava Institute of Linguistics. For that reason, the government should make a special decision on the basis of which the institute will have an exclusive right of creating terms together with the relevant specialists.

On the basis of Linguistics Institute, specified terminological commissions, which will work on the terminology of a specific field with the relevant experts, should be created. The recommendations of these commissions should be submitted to the Scientific Council of the Institute of Linguistics.